

**30 Ετήσιο Συνέδριο του Παρατηρητηρίου για τη
Κρίση:
Οικονομική Διακυβέρνηση και Δημοκρατική
Νομιμοποίηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση**

*«Η αλλαγή στάσης της Ελληνικής κοινής
γνώμης σχετικά με την Ευρωπαϊκή
Ολοκλήρωση και η άνοδος των
Ευρωσκεπτικιστικών κομμάτων στις
εκλογές του 2015 στην Ελλάδα.»*

*Της
Γεωργίας Αποστολάκη*

Αθήνα 2015

Περιεχόμενα

2

- **Εισαγωγή**

I. Πρώτο Μέρος:

Ελλάδα και ΕΕ: Αλλαγή της Κοινής Γνώμης

II. Δεύτερο Μέρος:

Εκλογές και Ευρωσκεπτικισμός

III. Τρίτο Μέρος:

Συνδέοντας την Κοινή Γνώμη και τις Εκλογικές Επιλογές

- **Συμπεράσματα**

Εισαγωγή

3

- **Υπόθεση Εργασίας:**

Η αλλαγή στάση της ελληνικής κοινής γνώμης σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση οδήγησε στην άνοδο των Ευρωσκεπτικιστικών κομμάτων στις εκλογές του 2015 στην Ελλάδα.

- **Μεθοδολογία:**

1. Εξέταση του Ευρωβαρομέτρου (2003-2015)
2. Καθορισμός των Ευρωσκεπτικιστικών ελληνικών κομμάτων με τις θεωρίες των Szczerbiak και Taggart (2003) και Vasilopoulou (2011)
3. Επιβεβαίωση ή κατάρριψη της υπόθεσης εργασίας

Ι. Πρώτο Μέρος:

Ελλάδα και ΕΕ: Αλλαγή της Κοινής Γνώμης (I)

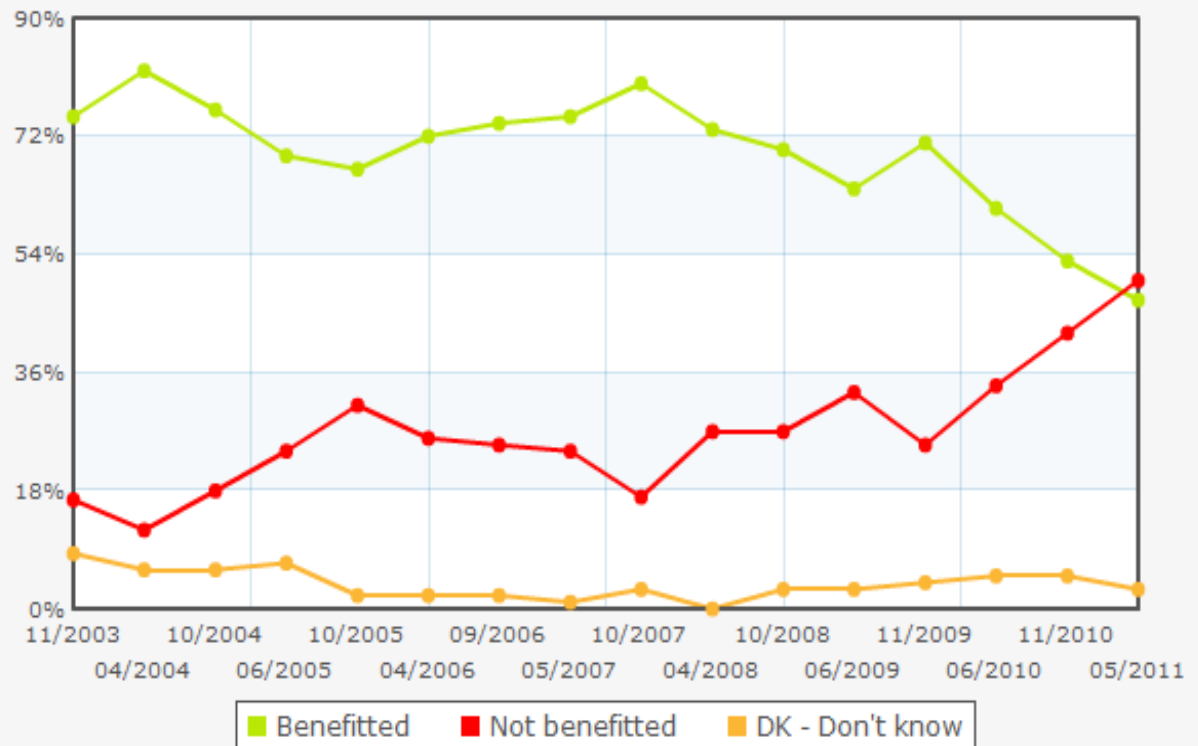
4

1) Έχει ωφεληθεί η Ελλάδα από τη συμμετοχή στην ΕΕ;

- Άνοδος της άποψης μη ωφέλειας :
18% (2004) = 54% (2011)
- Μ.Ο της ΕΕ:
53%(2004) = 52% (2011)

Taking everything into consideration, would you say that (your country) has on balance benefited or not from being a member of the European Community (Common Market)?

Greece (from 11/2003 to 05/2011)

© European Union, 1995-2010

Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged and mentioned.

Ι. Πρώτο Μέρος:

Ελλάδα και ΕΕ: Αλλαγή της Κοινής Γνώμης (II)

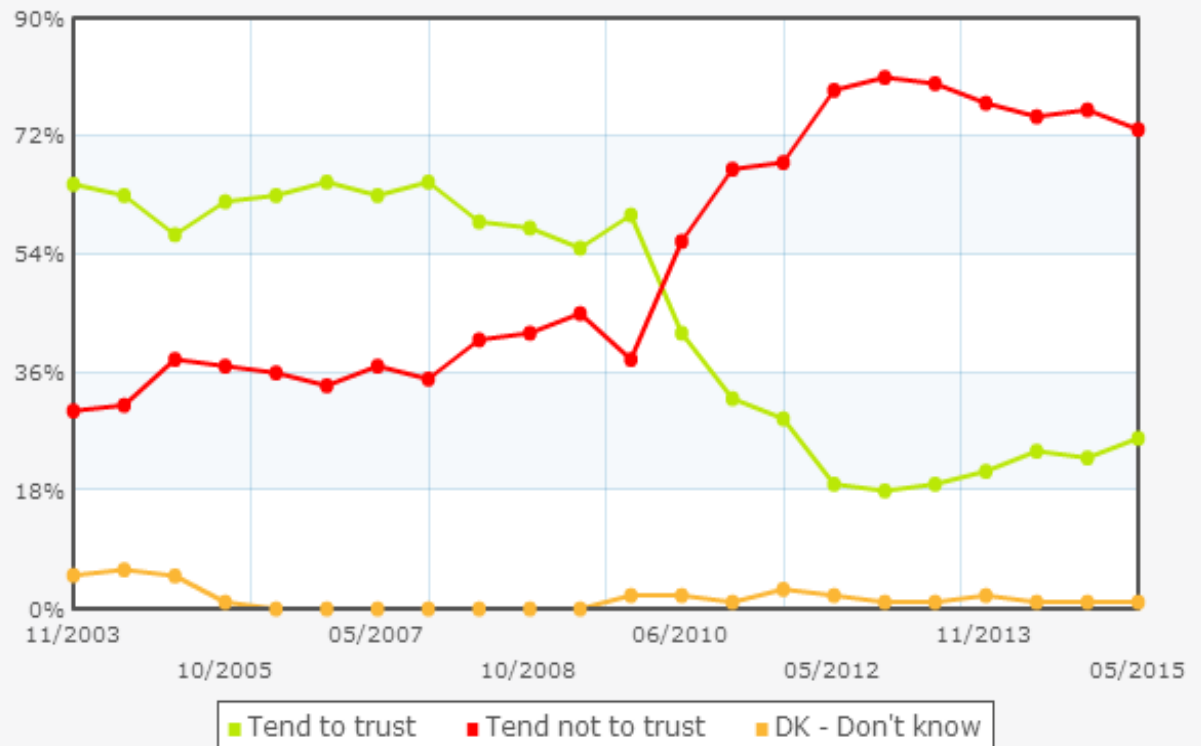
5

2) Εμπιστεύεστε την ΕΕ;

- Αρνητική απάντηση:
38% (2009) = 81% (2013)
- Μ.Ο της ΕΕ:
40% (2009) = 60% (2013)

I would like to ask you a question about how much trust you have in certain institutions. For each of the following institutions, please tell me if you tend to trust it or tend not to trust it? The European Union

Greece (from 11/2003 to 05/2015)

© European Union, 1995-2010

Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged and mentioned.

Ι. Πρώτο Μέρος:

Ελλάδα και ΕΕ: Αλλαγή της Κοινής Γνώμης (III)

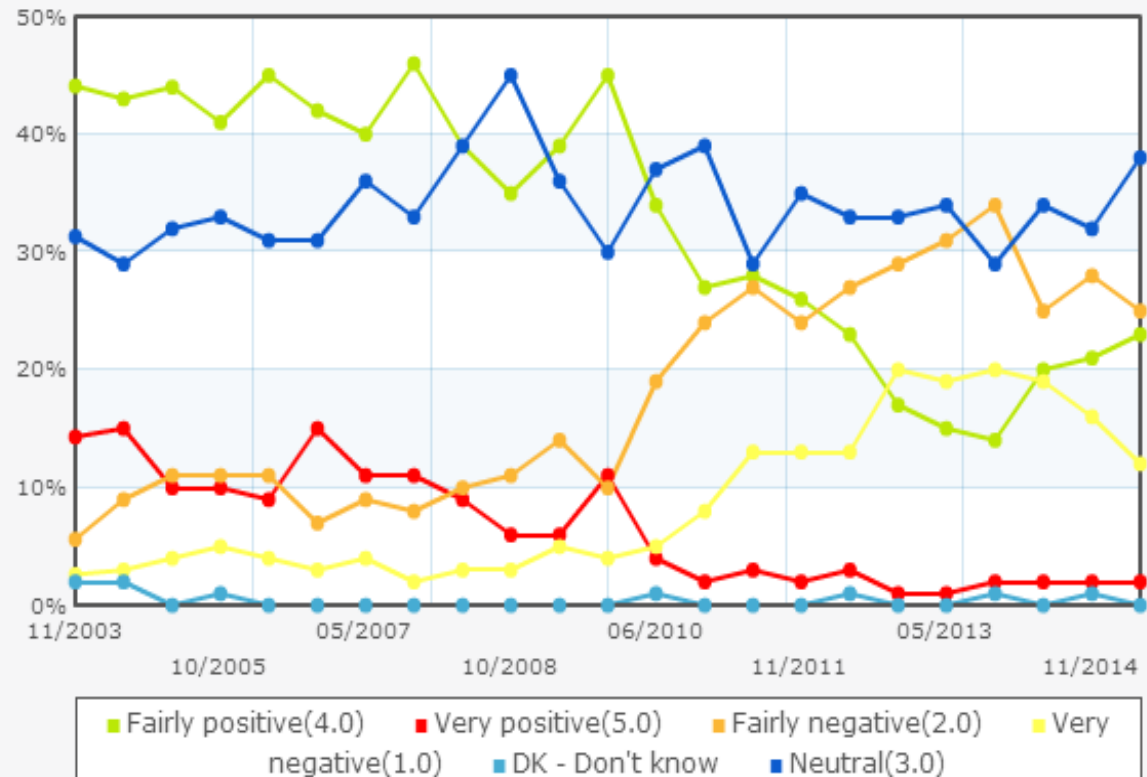
6

3) Ποια είναι η εικόνα σας για την ΕΕ;

- Αρκετά αρνητική:
5,6% (2003) = 34% (2013)
- Μ.Ο της ΕΕ:
13% (2003) = 22% (2013)
- Πολύ αρνητική:
2,6% (2003) = 20% (2013)
- Μ.Ο της ΕΕ:
5,2% (2003) = 7% (2013)

In general, does the European Union conjure up for you a very positive, fairly positive, neutral, fairly negative or very negative image?

Greece (from 11/2003 to 05/2015)

© European Union, 1995-2010

Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged and mentioned.

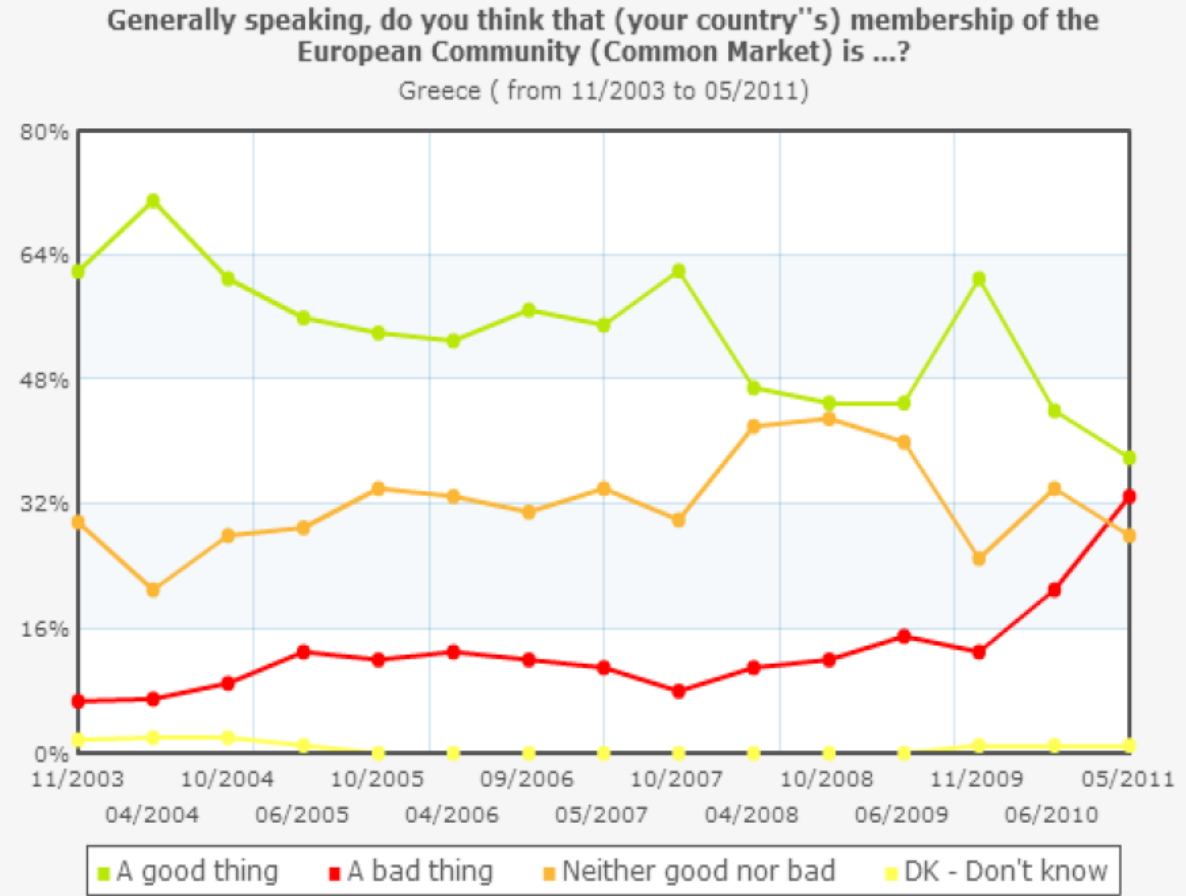
Ι. Πρώτο Μέρος:

Ελλάδα και ΕΕ: Αλλαγή της Κοινής Γνώμης (IV)

7

4) Πως χαρακτηρίζετε τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΕ;

- Θετικά:
38% (2011)
- Μ.Ο ΕΕ:
47% (2011)
- Αρνητικά:
33% (2011)
- Μ.Ο ΕΕ:
18% (2011)

© European Union, 1995-2010

Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged and mentioned.

Ι. Πρώτο Μέρος:

Ελλάδα και ΕΕ: Αλλαγή της Κοινής Γνώμης (V)

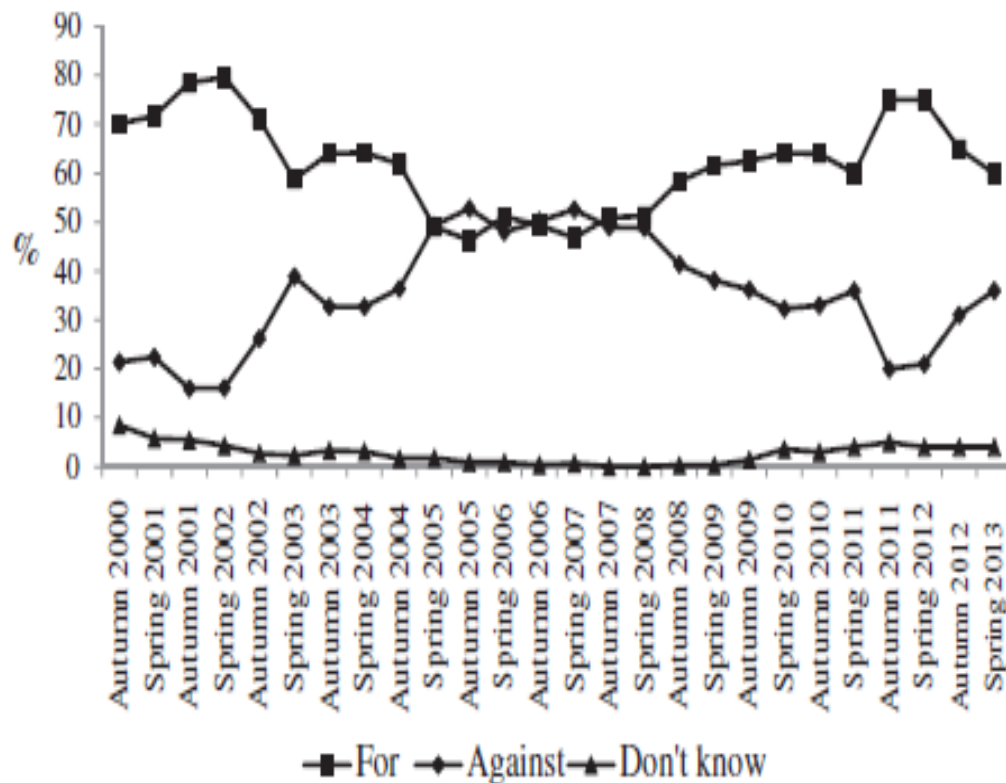
8

Support towards the common currency

[Source: Clements et al. (2014:250)]

5) Υποστήριξη στο ενιαίο νόμισμα

- Μείωση μεταξύ **2004-2008**
- Κατακόρυφη αύξηση **από 2008-2015**

II. Δεύτερο Μέρος: Εκλογές και Ευρωσκεπτικισμός (I)

9

Αποτελέσματα Βουλευτικών Εκλογών- Σεπτεμβρίου 2015

Κόμματα	Βουλευτικές Έδρες	Ποσοστά
Συ.Ριζ.Α	145	35,46 %
Νέα Δημοκρατία	75	28,10%
Χρυσή Αυγή	18	6,99%
ΠΑ.ΣΟ.Κ	17	6,28%
ΚΚΕ	15	5,55%
Το Ποτάμι	11	4,09%
Ανεξάρτητοι Έλληνες	10	3,69%
Ένωση Κεντρώων	9	3,34%

Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών (2015)

II. Δεύτερο Μέρος: *Εκλογές και Ευρωσκεπτικισμός (II)*

10

Ευρωσκεπτικισμός: Θεωρία των Szczerbiak και Taggart (2003)

Σκληρός Ευρωσκεπτικός

Κατά της ΕΕ ως **στάση αρχής**

Ήπιος Ευρωσκεπτικισμός

Επιφυλάξεις για πολιτικές της ΕΕ

II. Δεύτερο Μέρος: Εκλογές και Ευρωσκεπτικισμός (III)

11

Θέσεις Κομμάτων σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

Κόμμα	Παραμονή στην ΕΕ	Παραμονή στο Ευρώ	Συμφωνία με σημαντικές πολιτικές της ΕΕ	Χαρακτηρισμός
Συ.Ριζ.Α	✓	✓	-	Ήπιος Ευρωσκεπτικισμός
Νέα Δημοκρατία	✓	✓	✓	Όχι
Χρυσή Αυγή	-	-	-	Σκληρός Ευρωσκεπτικισμός
ΠΑ.ΣΟ.Κ	✓	✓	✓	Όχι
ΚΚΕ	-	-	-	Σκληρός Ευρωσκεπτικισμός
Το Ποτάμι	✓	✓	✓	Όχι
Ανεξάρτητοι Έλληνες	✓	✓	-	Ήπιος Ευρωσκεπτικισμός
Ένωση Κεντρώων	✓	✓	✓	Όχι

II. Δεύτερο Μέρος: Εκλογές και Ευρωσκεπτικισμός (IV)

12

Ευρωσκεπτικισμός: Θεωρία της Vasiloroulou (2011)

	<u>Πολιτισμικός ορισμός της Ευρώπης</u>	<u>Αρχή της συνεργασίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο</u>	<u>Τωρινή πρακτική ΕΕ</u>	<u>Πολιτικό μέλλον</u>
<u>Απορριπτικός Ευρωσκεπτικισμός</u>	✓	x	x	x
<u>Ευρωσκεπτικισμός υπό όρους</u>	✓	✓	x	x
<u>Συμβιβαστικός Ευρωσκεπτικισμός</u>	✓	✓	✓	x

II. Δεύτερο Μέρος: Εκλογές και Ευρωσκεπτικισμός (V)

13

Χαρακτηρισμός Κομμάτων Με θεωρία Vasiloroulou (2011)

Κόμματα	Πολιτισμικός ορισμός της Ευρώπης	Αρχή συνεργασίας σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο	Τωρινές πολιτικές ΕΕ	Πολιτικό μέλλον	Χαρακτηρισμός
ΚΚΕ	✓	x	x	x	<i>Απορριπτικός Ευρωσκεπτικισμός</i>
Χρυσή Αυγή	✓	x	x	x	<i>Απορριπτικός Ευρωσκεπτικισμός</i>
Ανεξάρτητοι Έλληνες	✓	✓	x	x	<i>Ευρωσκεπτικισμός υπό όρους</i>
Συ.Ριζ.Α	✓	✓	✓	x	<i>Συμβιβαστικός Ευρωσκεπτικισμός</i>

III. Τρίτο Μέρος:

Συνδέοντας την Κοινή Γνώμη και τις Εκλογικές Επιλογές

14

Άμεση συσχέτιση της κοινής γνώμης και των εκλογικών αποτελεσμάτων

- Κοινός τόπος:

Η αλλαγή και αντιφατικές τάσεις

- Άμεση συσχέτιση της εμπιστοσύνης στην ΕΕ με την αντιμετώπιση της κρίσης
- Σύνδεση ΕΕ με προγράμματα λιτότητας
- Αμφισβήτηση της νομιμότητας της ΕΕ

Αλλά:

- Υποστήριξη στο κοινό νόμισμα και την ΕΕ ως πολιτική δομή

Συμπεράσματα

15

- *Αισθητή αλλαγή της Ελληνικής κοινή γνώμη μετά το 2009*
- *Η Ελλάδα δεν στηρίζει θερμά την ΕΕ, αλλά δεν την απορρίπτει*
- *Κόμματα και κοινή γνώμη εκφράζουν την ίδια αντιφατική στάση*
- *Έξοδος από την ΕΕ = βαρύ πλήγμα για τη χώρα*

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

16

- Eur-Lex (2000) *Common Commercial Policy*. Διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:a20000&from=EN>. (Τελευταία Προσπέλαση: 30 Σεπτεμβρίου 2015)
- Eur-Lex (2012) *Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Πρωτόκολλα - Παραρτήματα - Δηλώσεις οι οποίες προσαρτώνται στην Τελική Πράξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης η οποία υιοθέτησε τη Συνθήκη της Λισσαβόνας που υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 - Πίνακας αντιστοιχίας*. Διαθέσιμο στο: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>. (Τελευταία Προσπέλαση: 30 Σεπτεμβρίου 2015)
- European Central Bank (2006) *Facts: The European Central Bank, The Eurosystem, The European System of Central Banks*. Frankfurt: European Central Bank.
- European Commission (2015) *'Public Opinion Eurobarometer interactive search system'*. Διαθέσιμο στο: http://ec.europa.eu/public_opinion/cf/index.cfm?lang=en (Τελευταία Προσπέλαση: 30 Σεπτεμβρίου 2015)
- European Union (1992) *The Maastricht Treaty*. Maastricht: European Union
- Clements, B., Nanou, K., & Verney, S. (2014). 'We No Longer Love You, But We Don't Want To Leave You': The Eurozone Crisis and Popular Euroscepticism in Greece. *Journal of European Integration*, (ahead-of-print), 1-19.
- J. Zalc (2013) 'The Europeans' attitudes towards Europe: a downturn linked only, *Foundation Robert Schuman Policy Paper*.
- Szczerbiak και Taggart (2003) 'Theorising Party Based Euroscepticism: Problems of Definition, Measurement and Causality', *Sussex European Institute*, No 12, pp 1-27.
- Vasilopoulou, S. (2011) 'European Integration and the Radical Right: Three Patterns of Opposition', *Government and Opposition*, Vol. 46 (2), pp. 223-244.
- Μούσης, Ν. (2008) *Ευρωπαϊκή Ένωση. Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

***Ευχαριστώ πολύ για τη
προσοχή σας!***